

Udział miast w międzynarodowych procesach decyzyjnych – wpływ wybranych miast europejskich na prawo międzynarodowe i stosunki międzynarodowe

A co gdyby burmistrzowie rządziли światem? - spytał w 2014 roku Benjamin Barber. To prowokacyjne pytanie zwraca uwagę na zjawisko rosnącej roli miast. Celem projektu jest stworzenie katalogu obszarów intensywnej współpracy miast na poziomie międzynarodowym, w których miasta starają się brać udział w międzynarodowych procesach decyzyjnych. Pozwoli to określić rolę i wpływ wybranych miast europejskich na państwo narodowe, władzę rządową, suwerenność oraz kształtowanie lub tworzenie prawa międzynarodowego, czyli rolę i wpływ tych miast na polu stosunków międzynarodowych: czy i jak uczestniczą one w takich stosunkach oraz w procesach decyzyjnych w zakresie prawa międzynarodowego, a także czy omijają lub usiłują omijać państwa w dziedzinie stanowienia prawa międzynarodowego i jego egzekwowania. Miasta i inne zurbanizowane obszary są niedoreprezentowane w literaturze naukowej z zakresu stosunków międzynarodowych, włączając w to te dotyczącą polityki zagranicznej, a także z zakresu prawa międzynarodowego. W odniesieniu do tego ostatniego miasta są praktycznie nieobecne, zwłaszcza w podręcznikach do prawa międzynarodowego. A ich rola w tworzeniu i implementowaniu prawa międzynarodowego rośnie (innymi słowy, przestrzeń na udział miast w stosunkach międzynarodowych i procesach podejmowania decyzji w zakresie tworzenia i implementowania prawa międzynarodowego się poszerza). Badanie miast jako uczestników globalnej polityki i ich wpływu na państwa, ich suwerenność i prawo międzynarodowe z definicji musi więc być interdyscyplinarne. Dlatego też niniejszy projekt będzie wymagał analizy miast pod różnymi kątami: stosunków międzynarodowych, prawa międzynarodowego, prawa Unii Europejskiej, globalnego wielopoziomowego zarządzania, a czasami studiów miejskich. Stanowić to będzie wartość dodaną projektu.

W celu zweryfikowania postawionych niżej hipotez konieczna jest odpowiedź na następujące pytania badawcze: Jaka jest pozycja europejskich miast w systemie międzynarodowym? Czy miasta mogą tworzyć prawo międzynarodowe? Czy na podstawie już widocznych trendów związanych z rosnącą rolą miast w stosunkach międzynarodowych można już zauważyć, że miasta formalnie lub nieformalnie aktywniej uczestniczą w tworzeniu i egzekwowaniu prawa międzynarodowego? Czy miasta korzystają z jakichkolwiek atrybutów podmiotowości w prawie międzynarodowym (czy są one podmiotami czy tylko przedmiotami prawa międzynarodowego)? Jaki jest status prawny różnych regulacji tworzonych przez miasta i ich sieci? Jakie są główne obszary intensywnej współpracy miast na poziomie międzynarodowym, w których zachodzą międzynarodowe procesy decyzyjne? Jakich narzędzi miasta używają do udziału w procesach decyzyjnych? Hipotezy tego projektu są następujące: miasto staje się aktywnym i nieformalnym podmiotem w procesie stanowienia i egzekwowania prawa międzynarodowego; rola i status miast w ich państwach oraz w stosunkach międzynarodowych i prawie międzynarodowym odzwierciedlają międzynarodowe powiązania i działalność miast. Dla zweryfikowania hipotezy konieczne jest zbadanie statusu i aktywności wybranych miast europejskich poprzez pryzmat: Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy; Komitetu Regionów Unii Europejskiej; sieci miast takich jak np. jedna z największych sieci miast europejskich czyli *Eurocities* w Brukseli i najbardziej znanej w skali światowej *United Cities and Local Governments* z siedzibą w Barcelonie z sekcją europejską w Brukseli, w składzie której jest m.in. Związek Miast Polskich; systemu miast partnerskich badanych miast; ich udziału w międzynarodowych konferencjach, szczytach i innych spotkaniach, takich jak Szczyt klimatyczny w Paryżu w 2015 r. lub szczyty organizowane przez ONZ-owski UN-Habitat (z jego biurami łącznikowymi w Genewie i Brukseli, te ostatnie akredytowane przy instytucjach UE). Ta różnorodna aktywność miast może zostać określona jako *city diplomacy* (dyplomacja miast). Wreszcie, przyszłość stosunków międzynarodowych z miastami, jako jego uczestnikami, musi zostać uwzględniona i zbadana oraz prognoza w tym zakresie poczyniona. W tym względzie rola i potencjał Globalnego Parlamentu Burmistrzów (*Global Parliament of Mayors* w Hadze) zostanie poddana analizie. Podstawowym kryterium wyboru metod badawczych była konieczność zweryfikowania przyjętych hipotez badawczych, a dzięki temu osiągnięcie zakładanego celu badawczego. Konieczne było także wzięcie pod uwagę interdyscyplinarnego charakteru badanej problematyki. Zastosowane metody badawcze odzwierciedlają jakościowy charakter badań i obejmują: analizę porównawczą, wywiad, metodę formalno-prawną (włączając w to analizę wiążących i niewiążących prawnie dokumentów) i krytyczną analizę relewantnej literatury (z zakresu nauki o stosunkach międzynarodowych, prawa międzynarodowego, nauk o polityce i studiów miejskich).

Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki obejmuje rzucenie światła na przyszłość stosunków międzynarodowych i roli miast w nich, zwłaszcza tych europejskich. Projekt umożliwi ocenę wpływu miast europejskich na procesy podejmowania decyzji w zakresie prawa międzynarodowego i jego egzekwowania oraz ich faktyczną i potencjalną rolę w tym procesie.